

A graphic featuring a blue wavy line at the bottom, with numerous blue and white water bubbles of various sizes floating above it against a white background.

I CONGRÉS DE L'AIGUA A CATALUNYA

Barcelona, 18 i 19 de març de 2015

3ª Sessió. “Aigua i economia”

El preu i el cost de l'aigua i la recuperació de costos (DMA).

Dra Montserrat Termes

La DMA

- La Directiva Marc de l'Aigua defineix els principis que han de guiar les polítiques d'aigua, entre d'altres, pel que fa a:
 - L'elecció dels instruments econòmics per tal de controlar l'ús del recurs:
 - L'ús dels preus com incentiu per un ús eficient del recurs
 - Principi de la recuperació dels costos
 - Principi de qui contamina paga
 - L'elecció dels mètodes d'avaluació de les mesures necessàries per assolir els objectius
 - L'anàlisi cost-benefici
 - Anàlisi cost efectivitat

Article 9

- L'article 9 de la DMA és el que estableix el principi de **recuperació de costos dels serveis relacionats amb l'aigua** posant les bases per la seva aplicació.
- Inclou els **costos financers de la prestació dels serveis, els costos ambientals i el cost del recurs** i tot conforme al principi de qui contamina paga.

- La Comissió Europea assenyala quin són aquests costos:
 - Els costos **financers** de la prestació dels serveis de l'aigua (costos d' explotació, manteniment i de capital)
 - Els costos **ambientals** derivats del dany a l'ecosistema, es a dir, els costos derivats del impacte negatiu de l'ús no sostenible dels recursos hídrics (contaminació, deteriorament sòl productiu, sobre-explotació dels aqüífers...)
 - El cost del **recurs** que no és altre que el cost d'oportunitat (pèrdues) per altres usuaris que no podran disposar del recurs pel seu l'esgotament o sobre-explotació

Costos ambientals

- Enfocament teòric ens diu que son els costos del dany que els usos de l'aigua suposen als medi natural i als seus usuaris
- La decisió que el Ministeri va prendre es considerar com costos ambientals les inversions realitzades per mitigar o corregir els impactes produïts pels diferents usos de l'aigua.
- Més concretament, es considera com costos ambientals els derivats de les mesures planificades per reduir, eliminar o mitigar les pressions sobre l'ecosistema . Normalment son aquells necessaris per assolir els estàndards establerts per la legislació (directives europees)
- Si estem d'acord, una part important d'aquests costos serien els lligats a les actuacions en sanejament: clavegueram i depuració
- Aquests costos es repercuteixen (no totalment) als usuaris a través de diferents figures impositives

Costos del recurs

- S'han utilitzat diferents models de simulació i optimització que reproduïen les interaccions entre aigües superficials i subterrànies del sistema de la conca hidrogràfica i incorporen el valor donat a l'aigua pels diferents usos i els costos del servei de l'aigua ..
- El cost del recurs ha estat un problema pel seu càlcul. Podríem pensar que si hi ha mercats competitius amb els drets de propietat ben definits i la taxa de descompte social coincideix amb la privada, estarien inclosos als costos financers.
- Com que això no és així, es podrien estimar a partir del valor esperat dels costos de reposició en el futur del recurs
- El problema és saber el valor present del valor de la tecnologia de reposició suposant que el recurs no s'ha exhaurit.

Implicacions Directiva Marc

- Canvi important en la gestió, protecció i planificació de l'ús de l'aigua i els espais associats.
- A destacar: **recuperació dels costos** dels serveis relacionats amb el cicle de l'aigua inclosos els ambientals i els del recurs d'acord amb el principi de qui contamina paga
- Establir els **preus com a mecanisme de recuperació de costos** afavoreix l'assoliment de l'eficiència atès que el preu és el mecanisme que envia els senyals d'escassetat, els costos marginals i els costos ambientals. De fet, això exclou l'ús de la fiscalitat general (reforma a Irlanda)

Qüestions

- Tot i així, no es un principi absolut perquè no imposa la recuperació total de costos.
- Sembla que la idea fonamental és que els preus reflecteixin els costos reals.
- Quina és la contribució adequada?
- Han de contribuir tots els usuaris a la recuperació total del costos?
- Els consumidors han de pagar tots els costos?

- Els objectius de qualitat d'aigua s'haurien d'assolir el 2015.
- De la mateixa manera que estableix el principi hi introdueix restriccions als Estats per tenir en compte els efectes socials, ambientals i econòmics a l'hora de aplicar el principi així com condicions climàtiques i geogràfiques
- Estan permeses derogacions potencials (article 4, par. 4, 5, 7)
 - per **inviabilitat tècnica** (justifica allargar el termini del bon estat ecològic fins 2027) o
 - **costos desproporcionats** (justifica posar uns objectius menys ambiciosos (ex. Estat ecològic acceptable)

Com avaluem els costos i els costos desproporcionats?

- La Comissió Europea va desenvolupar guies per avaluar els costos (Water Economics Working Group of the European Commission (**WATECO**))
- Però, com que més val ser previsor també ha desenvolupat guies per avaluar els **costos desproporcionats** European Commission. In **Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives**, Guidance Document No. 20; European Commission: Luxembourg, Luxembourg, 2009; pp. 1–49.
- Les guies ofereixen instruments d'avaluació alternatius que justifiquen l'adopció d'estratègies i polítiques diferents.
- De tota manera, sembla que en ser tant genèriques fallen i no son prou pràctiques (*Water* 2013, 5(4), 1967-1995; doi:[10.3390/w5041967](https://doi.org/10.3390/w5041967))

Evidència

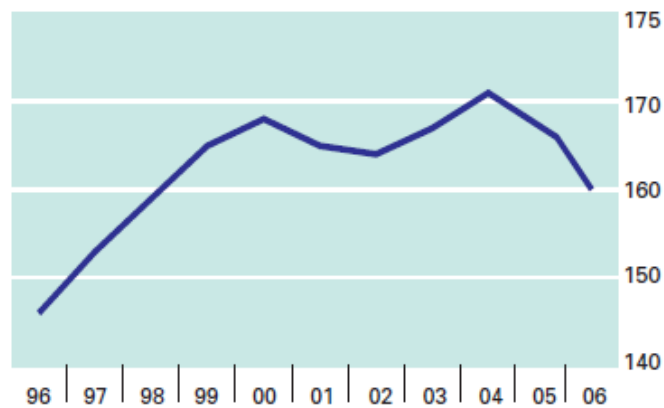
- S'han fet diferents anàlisi dels costos desproporcionats: Espanya, Escòcia, Alemanya, França, Anglaterra i Holanda) La majoria només es focalitzen en pressions qualitatives i posen el focus en l'aigua superficial més que en l'aigua subterrània.
- Cap d'ells segueix una metodologia comuna pel fet que les metodologies d'avaluació són adaptatives i canvien segons entorns ambientals i socioeconòmics.

A Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources (Com (2012) 673 final)

- El 14 de novembre de 2002 , la Comissió europea va aprovar el “Pla per a salvaguardar els recursos hídrics d’Europa”
- Al final , conté 18 mesures destinades a aconseguir que la política d’aigua de la UE sigui eficaç (assoleixi els objectius) però la majoria responen a aspectes econòmics i financers.
- Les mesures s’han definit després de fer l’anomenat **Fitness check** (http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/fitness_en.htm) que es una avaluació que ha identificat incoherències, carències i dificultats de implementació tant en la DMA com en altres directives associades

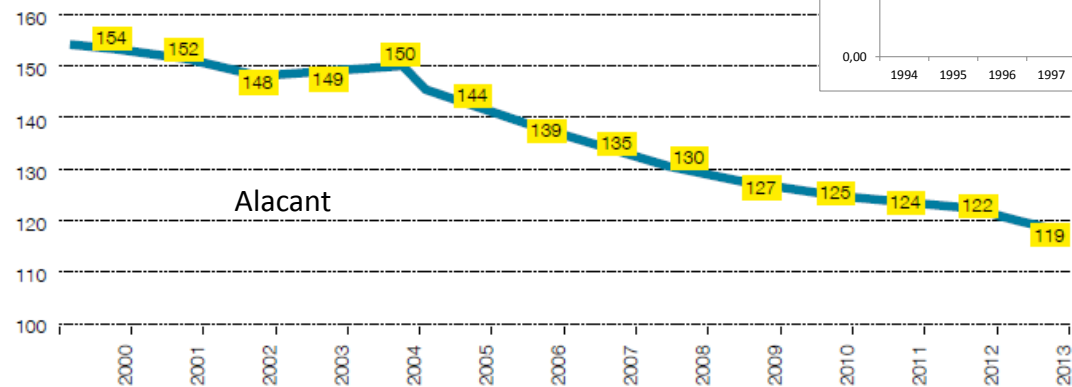
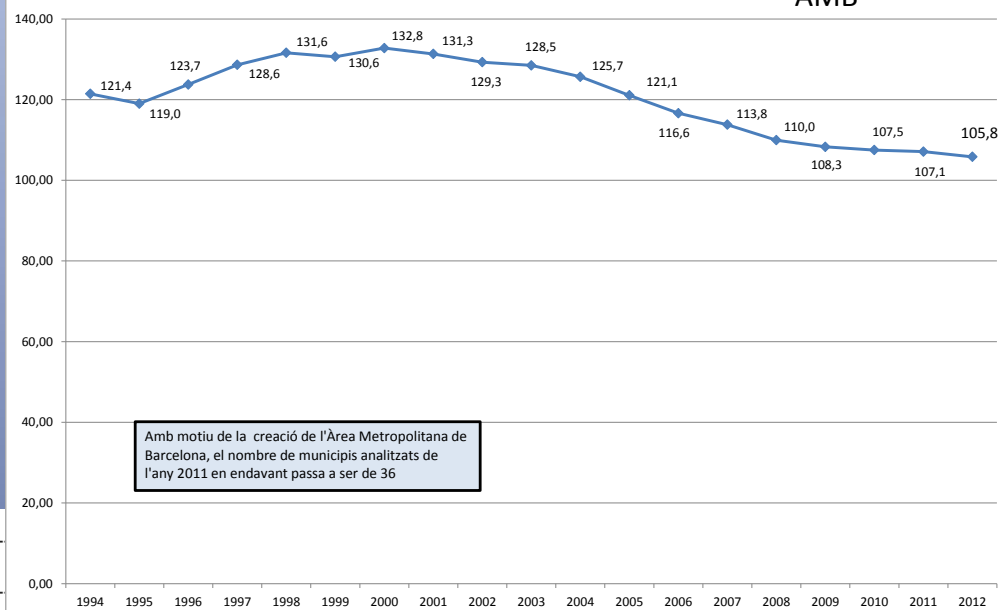
RESULTATS

Consumo de agua (litros / habitante / día)

Font: INE, Estadísticas e indicadores del agua

F8: Evolució del consum domèstic (l/hab.dia) AMB

Paradoxa: la factura es recolza en el consum però quan menys es consumeix es més difícil cobrir els costos (despeses fixes son més grans per complir estàndards, renovar infraestructures ...) o finançar els serveis de l'aigua . Llavors, la tarifa augmenta i tot i que consumim menys, paguem més.

- Segueix amb la idea de utilitzar els preus com instrument de l'aigua i en els costos totals en els mecanismes de recuperació
- Davant el repte de canvi climàtic, sequeres i inundacions el *Blueprint* introdueix el concepte de ***water trading*** (punt 2.3) , però només proposa desenvolupar una CIS (**Common Implementation Strategy**) guia pels estats membres que triïn implementar-lo.

- Detecta altres mancances com son instruments específics per resoldre l'impacte de l'adaptació al canvi climàtic, escassetat/ inundacions i sequeres i diu que es podrien incloure **Pagament per Serveis Ambientals**, accions dels serveis públics (com **l'emmagatzematge d'aigua i la conservació**) o **sistemes d'assegurança** innovadors i el seu possible paper en el compliment de l'article 9
- Managing Scarce Water Resources - Implementing the Pricing Policies of the Water Framework Directive Final Report June 2010

Conclusions

- Repensar el model econòmic: introduir altres instruments
- Introduir esquemes d'anàlisi lligats a la sostenibilitat :
 - anàlisis de cicle de vida en el sector
 - la visió d'economia circular: la recuperació de tots els residus per valoritzar-los i contribuir a la recuperació de costos per altres vies.

Gràcies per la seva atenció
mtermes@ub.edu

